

MONETĀRAIS BILETENS 2010

12

2010. gada pēdējos mēnešos turpinājās pozitīva Latvijas tautsaimniecības attīstība, saglabājoties nozīmīgam ārējam pieprasījumam un atsākoties arī iekšzemes pieprasījuma izaugsmei, tomēr bija vērojami vairāki nākotnes riski. Tie galvenokārt saistīti ar iespējamu pieprasījuma sarukumu eiro zonā valsts parāda krīzes dēļ, kā arī nodokļu sloga kāpuma dēļ, kas varētu mazināt iekšzemes pieprasījumu un tautsaimniecības konkurētspēju.

Novembrī Latvijas preču eksporta un importa pieauguma tempa atšķirība palielinājās sezonālas ietekmes un bāzes efekta dēļ, kā arī sakarā ar lēnāku ekonomiskās aktivitātes kāpumu Latvijas eksporta partnervalstīs. Preču eksports pieauga par 29.4%, bet importa gada kāpums bija straujāks (38.3%), tāpēc palielinājās preču tirdzniecības deficīts. Lielākais bija parasto metālu, plastmasas, mehānismu un mehānisko ierīču un koksnes eksporta gada pieaugums. Šo nozaru eksporta kāpumu papildus joprojām noturīgajam ārējam pieprasījumam veicināja Latvijas konkurētspējas uzlabošanās.

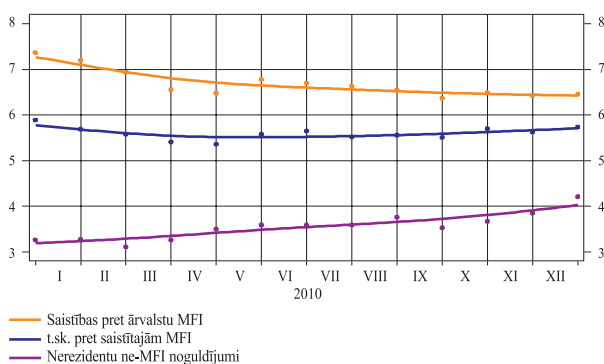
Nedaudz palēninājās rūpniecības attīstība – novembrī apstrādes rūpniecības produkcijas apjoms bija par 0.6% mazāks nekā oktobrī, bet tā gada kāpuma temps bāzes efekta dēļ saruka līdz 12.4%. Patēriņa pieaugumu atspoguļoja mazumtirdzniecības apgrozījuma mēneša un gada kāpums (attiecīgi 0.2% un 8.3%). Decembrī turpināja uzlaboties ostu darbības rādītāji – augot kravu plūsmām, kopējais ostu apgrozījums salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu palielinājās par 1.3%. Vienlaikus par 12.4% saruka pa Latvijas dzelzceļu pārvesto kravu apjoms.

Lai gan reģistrēto bezdarbnieku skaits decembrī nedaudz palielinājās, reģistrētā bezdarba līmenis nemainījās (14.3% no ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaita).

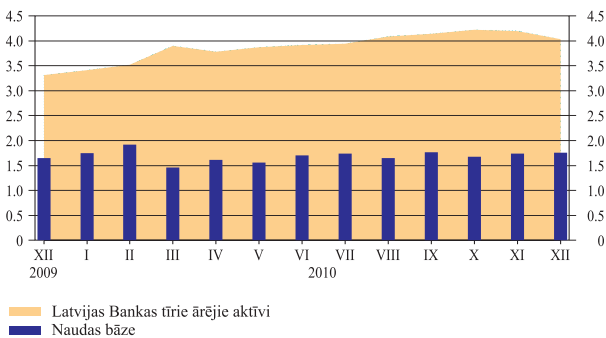
Patēriņa cenas turpināja augt. Lai gan 2010. gadā vidēji patēriņa cenu līmenis kritās par 1.1%, decembrī cenas palielinājās gan salīdzinājumā ar novembri (par 0.1%), gan salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu (par 2.5%). Degvielas cenas mēneša laikā pieauga par 4.0% saistībā ar kraso naftas cenu kāpumu pasaulē. Sezonālas ietekmes dēļ strauji palielinājās augļu un dārzeņu cenas, būtiski pieauga arī citu pārtikas produktu cenas. Māstrihtas kritērijam izmantotais 12 mēnešu vidējais saskaņotais patēriņa cenu indekss (SPCI) decembrī bija –1.2%. Arī patēriņa cenu pamatinflācija joprojām bija negatīva (–0.3%).

Decembrī valsts konsolidētā kopbudžeta deficīts bija 362.7 milj. latu, bet 2010. gadā uzkrātais deficīts – 802.7 milj. latu (2009. gadā – 892.1 milj. latu). Negatīva bija gan valsts pamatbudžeta, gan valsts sociālās apdrošināšanas budžeta bilance, savukārt pašvaldību konsolidētajā budžetā bija pārpalikums. Valsts konsolidētā kopbudžeta ieņēmumu kāpumu salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu (15.7%) nodrošināja gan nodokļu ieņēmumu pieaugums (8.3%), palielinoties iedzīvotāju ienākuma nodokļa un sociālās apdrošināšanas iemaksu ieņēmumiem, gan saņemtā ārvalstu finanšu palīdzība. Budžeta izdevumi decembrī bija par 17.3% lielāki nekā iepriekšējā gada atbilstošajā periodā, un to noteica izdevumu subsīdijām un dotācijām, precēm un pakalpojumiem pieaugums, kā arī atbildības kāpums. Centrālās valdības un pašvaldību kopējais parāds decembrī sasniedza 5 069.5 milj. latu. Centrālās valdības parāda pieaugumu galvenokārt noteica valsts iekšējā aizņēmuma parādizimju emisija.

LATVIJAS MFI (IZŅEMOT LATVIJAS BANKU) ĀRZEMJU SAISTĪBU
GALVENO SASTĀVDAĻU DINAMIKA
(perioda beigās; mljrd. latu)

EMITĒTĀS NACIONĀLĀS VALŪTAS SEGUMS
(perioda beigās; mljrd. latu)

Decembrī apgrozībā esošās naudas daudzuma kāpums turpinājās, sasniedzot augstāko mēneša pieaugumu kopš 2009. gada decembra. M3 palielinājās par 3.5%, tomēr bāzes efekta ietekmē tā gada pieauguma temps nedaudz samazinājās (līdz 11.5%). Naudas piedāvājumu būtiski stimulēja valsts budžeta izdevumu un deficīta sezonāli augstais līmenis. Nefinanšu sabiedrību noguldījumu atlikumu pozitīvi ietekmēja ražošanas un eksporta kāpums un māj-saimniecību patēriņa pieaugums, kuru varēja veicināt gaidāmais patēriņa nodokļu kāpums. Rezidentu noguldījumu atlikums pieauga par 4.3%, nefinanšu sabiedrību noguldījumu atlikuma kāpumam (7.9%) būtiski pārsniedzot māj-saimniecību noguldījumu atlikuma pieaugumu (2.2%). Noguldījumu atlikuma kāpums tomēr neliecināja par uzkrājumu veidošanas tendences nostiprināšanos, jo pieauga tikai likvīdais banku uz nakti piesaistīto noguldījumu segments (par 8.3%) un skaidrā nauda apgrozībā (bez atlikumiem MFI kasēs; par 4.1%), bet māj-saimniecību noguldījumu atlikums pat saruka. Decembrī M1 palielinājās par 7.4% (gada kāpums – 26.6%), būtiski pārsniedzot M2 un M3 pieauguma tempu.

Ilgstoši vērojamā kreditēšanas samazinājuma tendence turpinājās arī decembrī – rezidentu finanšu iestādēm, nefinanšu sabiedrībām un māj-saimniecībām izsniegto kredītu atlikums saruka par 1.6%, savukārt kredītu atlikuma gada kritums sasniedza 8.3%. Piesardzīgāka bija banku attieksme pret nefinanšu sabiedrībām – tām izsniegto kredītu atlikums samazinājās par 2.3%, bet māj-saimniecībām izsniegto kredītu atlikums – tikai par 0.5%, t.sk. pēc ilgāka pārtraukuma saistībā ar iedzīvotāju tēriņu kāpumu nedaudz palielinoties patēriņa kredītu atlikumam.

Banku sektora ārvalstu finansējums decembrī pieauga par 378.4 milj. latu, nerezidentu ne-MFI noguldījumu atlikumam palielinoties par 365.2 milj. latu, bet saistībām pret ārvalstu bankām – par 26.0 milj. latu.

Naudas bāze M0 decembrī palielinājās par 11.0 milj. latu, sezonālu faktoru dēļ krasi augot skaidrās naudas pieprasījumam un (bankām vairāk izmantojot noguldījumu iespēju Latvijas Bankā) sarūkot banku pieprasījuma noguldījumu atlikumam. Centrālās bankas naudas piedāvājumu nedaudz palielināja valdības Latvijas Bankā latos veiktā noguldījuma atlikuma sarukums. Savukārt valsts budžeta deficīta finansēšanas nolūkā valdības veikto eiro konvertāciju rezultātā aprītē nonākušos latus lielākoties neitralizēja banku veiktā eiro pirkšana no Latvijas Bankas.

Latvijas Bankas tīrie ārējie aktīvi decembrī samazinājās par 4.1%, un emitētās nacionālās valūtas segums ar Latvijas Bankas tīrijiem ārējiem aktīviem mēneša beigās bija 229.7%. Ārējo rezervju sarukumu galvenokārt noteica banku veiktā eiro pirkšana (neto apjoms – 184.0 milj. latu) no Latvijas Bankas.

Procentu likmes starpbanku tirgū samazinājās. Uz nakti izsniegto kredītu vidējā svērtā procentu likme decembrī bija 0.23%, savukārt RIGIBOR kredītiem uz nakti vidēji mēnesī bija 0.50%. 3, 6 un 12 mēnešu RIGIBOR decembrī gandrīz nemainījās un mēneša beigās bija attiecīgi 0.85%, 1.39% un 2.24%.

Decembrī palielinājās vairākums nefinanšu sabiedrībām un māj-saimniecībām izsniegto kredītu procentu likmju, bet nedaudz saruka māj-saimniecībām ārvalstu valūtā izsniegto kredītu procentu likmes. Vienlaikus pieauga no māj-saimniecībām piesaistīto termiņnoguldījumu procentu likmes.

Decembrī Latvijas Bankas noteiktais ASV dolāra un Japānas jenas kurss attiecībā pret latu palielinājās (attiecīgi par 0.8% un 3.2%), bet Lielbritānijas sterliņu mārciņas kurss samazinājās par 0.6%.

MAKROEKONOMISKIE RĀDĪTĀJI	2010	
	XI	XII
Rūpniecības produkcijas fiziskā apjoma indeksa atbilstoši darbadienu skaitam izlīdzinātās pārmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējā gada atbilstošo periodu (%)	11.4	*
Patēriņa cenu indeksa pārmaiņas		
Mēneša (%)	0.2	0.1
Pēdējo 12 mēnešu gada vidējā inflācija (%)	-1.4	-1.1
Gada (%)	1.9	2.5
Patēriņa cenu gada pamatinflācija ¹ (%)	-0.6	-0.3
Reģistrēto bezdarbnieku skaits perioda beigās	161 816	162 471
Bezdarba līmenis (% no ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaita)	14.3	14.3
Valsts konsolidētā kopbudžeta finansālā bilance (mlj. latu)	-440.0	-802.7
Ārējā tirdzniecība (mlj. latu)		
Eksports	435.3	*
Imports	557.3	*
Bilance	-122.0	*

¹ Avots: Latvijas Bankas dati.

* Datu vēļ nav.

Avots: Latvijas Republikas Centrālās statistikas pārvaldes un Finanšu ministrijas dati.

MONETĀRIERĀDĪTĀJI (perioda beigās; milj. latu)	2010	
	XI	XII
MFI ¹		
M3	6 326.2	6 547.6
Repo darījumi	0	0
Naudas tirgus fondu akcijas un daļas	88.7	81.4
Parāda vērtspapīri ar termiņu līdz 2 gadiem	20.6	20.6
M2	6 216.9	6 445.6
Noguldījumi ar noteikto termiņu līdz 2 gadiem	2 449.8	2 430.6
Noguldījumi ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu līdz 3 mēnešiem	255.2	244.4
M1	3 511.9	3 770.6
Skaidrā nauda apgrozībā (bez atlikumiem MFI kasēs)	775.5	807.4
Noguldījumi uz nakti	2 736.4	2 963.2
Tīrie ārējie aktīvi	-1 266.0	-1 219.0
Kredīti rezidentu finanšu iestādēm, nefinanšu sabiedrībām un mājsaimniecībām	12 596.6	12 399.3
Kredīts valdībai	530.2	563.8
Centrālās valdības noguldījumi	2 048.5	1 792.8
Ilgāka termiņa finanšu saistības	2 295.1	2 295.6
Latvijas Banka		
M0	1 744.2	1 755.2
Skaidrā nauda apgrozībā	888.9	937.9
Noguldījumi Latvijas Bankā latos	839.0	797.3
Noguldījumi Latvijas Bankā ārvalstu valūtā	16.2	20.0
Tīrie ārējie aktīvi	4 203.5	4 032.3
Tīrie iekšējie aktīvi	-2 459.4	-2 277.0
Kredīti	-1 326.8	-1 081.0
MFI	0	0
Valdībai (neto)	-1 326.8	-1 081.0
Pārējie aktīvi (neto)	-1 132.5	-1 196.0
Ārējās rezerves (perioda beigās; milj. eiro)	6 067.93	5 789.25
Zelts	255.92	266.33
Speciālās aizņēmuma tiesības	141.89	141.37
Rezerves pozīcija SVF	0.06	0.06
Ārvalstu konvertējamās valūtas	5 670.06	5 381.49
Ārējās rezerves (perioda beigās; milj. ASV dolāru)	8 031.20	7 605.07
Zelts	338.72	349.87
Speciālās aizņēmuma tiesības	187.79	185.71
Rezerves pozīcija SVF	0.09	0.08
Ārvalstu konvertējamās valūtas	7 504.60	7 069.41

¹ Saskaņā ar Eiropas Centrālās bankas metodoloģiju.

PROCENTU LIKMES UN LATVIJAS BANKAS NOTEIKTIE ĀRVALSTU VALŪTU KURSI	2010	
	XI	XII
Latos izsniegto iekšzemes starpbanku kredītu vidējā svērtā procentu likme	0.5	0.2
Rezidentu nefinanšu sabiedrībām un mājsaimniecībām izsniegto kredītu procentu likmes		
Kredīti nefinanšu sabiedrībām (izsniegti latos)	5.0	5.2
Kredīti mājsaimniecībām (izsniegti latos)	13.9	16.5
t.sk. mājokļa iegādei	4.8	5.7
Kredīti nefinanšu sabiedrībām (izsniegti ārvalstu valūtā)	4.2	4.7
Kredīti mājsaimniecībām (izsniegti ārvalstu valūtā)	5.2	5.1
t.sk. mājokļa iegādei	3.7	4.0
No rezidentu nefinanšu sabiedrībām un mājsaimniecībām piesaistīto noguldījumu procentu likmes		
Nefinanšu sabiedrību termiņnoguldījumi (veikti latos)	0.5	0.4
Nefinanšu sabiedrību pieprasījuma noguldījumi (veikti latos)	0.2	0.2
Mājsaimniecību termiņnoguldījumi (veikti latos)	1.9	2.1
Mājsaimniecību pieprasījuma noguldījumi (veikti latos)	0.5	0.3
Nefinanšu sabiedrību termiņnoguldījumi (veikti ārvalstu valūtā)	0.7	0.7
Nefinanšu sabiedrību pieprasījuma noguldījumi (veikti ārvalstu valūtā)	0.2	0.2
Mājsaimniecību termiņnoguldījumi (veikti ārvalstu valūtā)	1.6	2.3
Mājsaimniecību pieprasījuma noguldījumi (veikti ārvalstu valūtā)	0.4	0.4
Latvijas Bankas refinansēšanas likme (perioda beigās; %)	3.5	3.5
Ārvalstu valūtu kursi (perioda beigās)		
Ls pret USD	0.5310	0.5350
Ls pret GBP	0.8290	0.8240
Ls pret 100 JPY	0.6310	0.6510
Ls pret EUR	0.7028	0.7028

MFI (IZŅEMOT LATVIJAS BANKU) KOPSAVILKUMA BILANCE (perioda beigās; milj. latu)	2010	
	XI	XII
MFI rezerves	1 776.2	1 817.3
Nacionālā valūta kasēs	113.4	130.6
Noguldījumi Latvijas Bankā	1 662.7	1 686.7
Ārzemju aktīvi	4 962.9	5 559.6
Ārvalstu valūta kasēs	66.9	76.2
Prasības pret MFI	2 771.7	3 309.9
Prasības pret ne-MFI	1 993.0	2 045.5
Pārējie aktīvi	131.4	128.0
Prasības pret centrālo valdību	467.8	502.3
Prasības pret vietējo valdību	62.5	61.5
Prasības pret valsts nefinanšu sabiedrībām	450.9	474.5
Prasības pret finanšu iestādēm un privātajām nefinanšu sabiedrībām	6 600.3	6 430.5
Prasības pret mājsaimniecībām	5 771.1	5 740.9
Neklasificētie aktīvi	920.3	954.8
Pamatlīdzekļi	119.0	121.0
Nauda ceļā	21.9	15.5
Pārējie aktīvi	499.0	512.2
Prasības pret rezidentu MFI (t.sk. ieguldījumi)	280.3	306.2
Aktīvi pavisam	21 011.9	21 541.4
<i>Papildpostenis: aktīvi pārvaldīšanā</i>	<i>472.7</i>	<i>408.5</i>
Noguldījumi uz nakti latos	1 494.5	1 662.7
Valsts nefinanšu sabiedrību	81.8	87.1
Finanšu iestāžu un privāto nefinanšu sabiedrību	699.9	805.0
Mājsaimniecību	712.9	770.5
Termiņnoguldījumi un noguldījumi ar brīdinājuma termiņu par izņemšanu latos	1 175.2	1 112.1
Valsts nefinanšu sabiedrību	201.1	156.4
Finanšu iestāžu un privāto nefinanšu sabiedrību	476.7	472.4
Mājsaimniecību	497.4	483.3
Rezidentu noguldījumi ārvalstu valūtā	2 684.0	2 807.9
Valsts nefinanšu sabiedrību	84.7	114.5
Finanšu iestāžu un privāto nefinanšu sabiedrību	926.9	1 001.4
Mājsaimniecību	1 672.4	1 692.0
Centrālās valdības noguldījumi	721.6	711.8
Vietējās valdības noguldījumi	218.4	202.0
Ārzemju pasīvi	10 432.5	10 810.9
Saistības pret MFI	6 432.2	6 458.2
Saistības pret ne-MFI	3 848.3	4 213.5
Pārējie pasīvi (t.sk. pakārtotās saistības)	151.9	139.2
Saistības pret Latvijas Banku	0	0
Emitētie parāda vērtspapīri	175.4	175.9
Naudas tirgus fondu akcijas un daļas	89.1	81.8
Kapitāls un rezerves	1 658.8	1 640.5
Rezidentu	356.7	338.4
Nerezidentu	1 302.1	1 302.2
Uzkrājumi parādiem un saistībām	1 779.1	1 741.5
Neklasificētie pasīvi	583.2	594.4
Nauda ceļā	95.2	74.2
Pārējie pasīvi (t.sk. pakārtotās saistības)	229.5	234.6
Saistības pret rezidentu MFI	258.5	285.6
Pasīvi pavisam	21 011.9	21 541.4
<i>Papildpostenis: pasīvi pārvaldīšanā</i>	<i>472.7</i>	<i>408.5</i>

¹ Dati precizēti.

Latvijas banku sistēmas un Latvijas Bankas monetāro rādītāju, kā arī starptautisko rezervju raksturlielumu publicēšanas datumi atrodami Starptautiskā Valūtas fonda Datu izplatīšanas standartu biļetena padomes interneta lapā (<http://dsbb.imf.org>). Šie dati visagrāk tiek publicēti Latvijas Bankas interneta lapā (<http://www.bank.lv>).